

Výročná správa za rok 2007

MK - 554/2008 - 102/1460

Organizácia: Ústav pre vzťahy štátu a cirkví
Rezort: Ministerstvo kultúry SR
Typ hospodárenia: príspevková organizácia

Miesto konania verejného odpočtu: Ústav pre vzťahy štátu a cirkví – Jakubovo námestie 12

Čas konania verejného odpočtu: 28.5.2008 o 11.00 hodine

Výročná správa je na internetovej stránke MK SR:

www.culture.gov.sk/odpocety/odpocety07/odpocety.html

Výročná správa je na internetovej stránke organizácie: www.duch.sk

OBSAH

		strana
1.	Identifikácia organizácie	3
2.	Poslanie a strednodobý výhľad organizácie	4
3.	Kontrakt organizácie s ústredným orgánom a jeho plnenie	7
4.	Činnosti/produkty organizácie a ich náklady	8
5.	Rozpočet organizácie	19
6.	Personálne otázky	20
7.	Ciele a prehľad ich plnenia	21
8.	Hodnotenie a analýza vývoja organizácie v roku 2007	21
9.	Hlavné skupiny užívateľov výstupov organizácie	22

1. Identifikácia organizácie

Názov: Ústav pre vzťahy štátu a cirkví

Sídlo: Jakubovo nám. 12, Bratislava

Telefón: +421-2-52 73 32 36 –7, 52 92 04 08

Fax: +421-2-52 73 32 36

e-mail: uvsc@duch.sk

adresa internetovej stránky organizácie: www.duch.sk

Rezort: Ministerstvo kultúry SR

Forma hospodárenia: príspevková organizácia

Riaditeľka: ThLic. Michaela Moravčíková

Členovia vedenia: Mgr. Lucia Grešková, zástupkyňa riaditeľky

Hlavné činnosti:

Výskumná, informačná, dokumentačná, analytická, konzultačná, prednášková a edičná činnosť v oblasti tradičnej a netradičnej religiozity. V rámci svojej pôsobnosti Ústav pre vzťahy štátu a cirkví:

- realizuje interdisciplinárny analytický a komparatívny výskum religiozity, cirkví a náboženských spoločností, náboženských filozofií, kvázináboženských fenoménov a vzťahov štátu a cirkví,
- vykonáva odborné a konzultačné činnosti pre ústredné orgány štátnej správy, najmä pre zriaďovateľa, orgány štátnej správy a ďalšie inštitúcie,
- organizuje vedecké, informačné, odborné a vzdelávacie aktivity a podujatia súvisiace s predmetom svojej činnosti; organizuje a podieľa sa na realizácii konferencií, seminárov, kolokvií a individuálnych stretnutí s domácimi i zahraničnými odborníkmi,
- nadväzuje priame vzťahy v oblasti svojej činnosti so subjektmi doma i v zahraničí a vstupuje do medzinárodných združení a projektov, spolupracuje s domácimi štátnymi, cirkevnými, vedeckými, kultúrnymi, vzdelávacími ustanovizňami a občianskymi združeniami i zahraničnými inštitúciami zaoberajúcimi sa predmetnou problematikou,
- venuje sa psychologicko-poradenskej činnosti pre jednotlivcov, resp. ich rodinných príslušníkov v prípadoch negatívneho pôsobenia náboženských spoločenstiev,
- zhromažďuje informácie v skúmanej oblasti, sprístupňuje a šíri vedecké poznatky; sústreďuje odbornú literatúru, tlač, realizuje monitoring informácií v predmetnej oblasti, analyzuje ich a výsledky sprístupňuje odbornej i laickej verejnosti,
- prezentuje výsledky svojej práce prostredníctvom edičnej, vydavateľskej a propagačnej činnosti, vydáva odborné publikácie venované domácej a zahraničnej religiozite vo forme letákov, zborníkov, monografií.

2. Poslanie a strednodobý výhľad organizácie

Poslanie organizácie

Ústav pre vzťahy štátu a cirkví (ďalej aj ÚVŠC) sa zaoberá interdisciplinárnym výskumom vzťahov štátu a cirkví. Jeho poslaním je informačnou, dokumentačnou, výskumnou, odbornou-poradenskou, edičnou a organizačnou činnosťou prispievať k pozitívnemu a dynamickému rozvoju vzťahov medzi štátom a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami i neregistrovanými náboženskými spoločnosťami v Slovenskej republike. ÚVŠC je jedinou štátnou, konfesiónálne neutrálnou inštitúciou v Slovenskej republike, ktorá sa špecializuje na predmetnú oblasť – sústreďuje odbornú literatúru a tlač, vydáva odborné publikácie, organizuje, resp. spolupodieľa sa na realizácii odborných podujatí, spolupracuje s domácimi i zahraničnými inštitúciami, vykonáva odborné konzultačné činnosti. Tieto aktivity sú navzájom prepojené a ich výkon nemôže v plnej miere zabezpečiť iná ako štátna inštitúcia, keďže na ich realizáciu je potrebná organizačná, expertná, štatistická, dokumentačná a vydavateľská účasť štátu.

Religiozita ako ustavične sa vyvíjajúci fenomén si vyžaduje sústavné a komplexné štúdium a zo strany štátu i vytváranie koordinačných mechanizmov. Pri realizácii svojho poslania ÚVŠC vychádza z kontraktu s MK SR a z výskumného plánu, ktorý sa každoročne konkretizuje a aktualizuje v súlade s potrebami spoločenskej praxe.

Strednodobý výhľad organizácie

V roku 2008 sa ústav zameria na realizáciu činností, na ktoré uzavrel kontrakt so svojím zriaďovateľom:

Výskum religiozity

Výskum religiozity je základný výskum, ktorého podstatnou súčasťou je monitorovanie religiozity v spoločnosti, zber, sumarizácia a sprístupnenie základných informácií o registrovaných a neregistrovaných náboženských spoločnostiach v SR a výskum implicitnej religiozity. V rámci analýzy pôsobenia náboženských smerov na Slovensku sa dôraz kladie najmä na štúdium spoločensky nebezpečných fenoménov, ochrany jednotlivca, rodiny a spoločnosti, na metodiku preventívnej činnosti a samotnú prevenciu, s čím súvisí informačná a konzultačná činnosť pre zainteresovanú odbornú i širokú verejnosť a poradenská činnosť pre klientov v súvislosti s negatívnym pôsobením náboženských skupín. Výstupom sú štúdie o vybraných aspektoch religiozity, konkrétna poradenská a prednášková činnosť, sprevádzanie, tvorba posudkov podľa aktuálnych potrieb. Súčasťou vytvorenia celkového obrazu je monitoring cirkevnopolitických udalostí v Slovenskej republike a vo svete, a zostavenie ich prehľadu, reflexia pôsobenia registrovaných cirkví a náboženských spoločností v SR i zahraničí (výstup – ročenka).

V roku 2008 sa výskum bude zameriavať na tieto témy:

Štatistické zisťovanie o cirkvách a náboženských spoločnostiach

V zmysle platnej legislatívy a pokynov MK SR bude pokračovať zber údajov prostredníctvom štatistického výkazu KULT 15-01 o cirkvách a náboženských spoločnostiach, oslovovanie spravodajských jednotiek, ich metodické usmerňovanie,

vyhodnocovanie štatistických výkazov a predkladanie návrhov na optimalizáciu metodiky.

Náboženský extrémizmus a terorizmus

Zvláštna pozornosť bude venovaná úlohám vyplývajúcim z Národného akčného boja proti terorizmu, Koncepcie boja proti extrémizmu, Akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie, ktoré v rámci úloh rezortu kultúry rieši ÚVŠC. Bude pokračovať činnosť zameraná na východiská pre prevenciu a predchádzanie nábožensky motivovaných extrémistických činov, štúdium náboženskej extrémistickej scény v SR i zahraničí a implikácie pre Slovensko. Štúdium medzináboženského dialógu ako odpovede na náboženský extrémizmus, spolupráca s jednotlivými cirkvami a náboženskými spoločnosťami v tejto oblasti. Ťažisko bude spočívať v spolupráci s PPZ SR a MV SR pri riešení konkrétnych prípadov, vzdelávaní vyšetrovateľov, ako aj v činnosti zameranej na prevenciu.

Nová a netradičná religiozita a kvázireligiozita

Zber materiálov pre vypracovanie a aktualizáciu komplexnej informácie o súčasnej duchovnej scéne na Slovensku; vzhľadom na spoločenské potreby a bezpečnosť sa bude venovať pozornosť hnutiam, ktoré prostredníctvom alternatívnych edukačných metód prenikajú do sústavy škôl v SR. Na základe konkrétnych potrieb MK SR a MV SR sa budú vypracúvať posudky v súvislosti s uplatňovaním práva na združovanie občanov v zmysle platnej legislatívy. Taktiež sa zintenzívni spolupráca s MŠ SR.

Odborná spolupráca

Rozvíjanie odbornej spolupráce najmä prostredníctvom vedeckej činnosti – na národnej i medzinárodnej úrovni s odborníkmi a inštitúciami relevantného zamerania: získavanie informácií a kontaktov v zahraničí, odborné konzultácie, organizácia prednášok, seminárov, kolokvií a konferencií s účasťou odborníkov zo SR i zahraničia, prezentácia výskumu v príslušnej oblasti na medzinárodných fórach a odborných podujatiach, plnenie záväzkov plynúcich z členstva v medzinárodných organizáciách a práca v medzinárodných projektoch, odborné príspevky zahraničných expertov v domácich publikáciách. Prijatia zahraničných hostí v rámci domácich podujatí, tlmočenie a preklady, súvisiaca korešpondencia.

Predpokladané hlavné témy vedeckej činnosti v roku 2008:

Cirkvi a riešenie sociálnych problémov

Sociálna činnosť cirkví a náboženských spoločností je po roku 1989 významným prvkom pri riešení závažných problémov slovenskej spoločnosti. Cieľom je nájsť také mechanizmy podpory (predovšetkým zo strany štátu) charitatívnych, pastoračných aj iných aktivít cirkví a náboženských spoločností, ktoré napomôžu riešenie sociálnych problémov slovenskej spoločnosti. Nachádzanie oblastí a postupov, kde je činnosť cirkví a náboženských spoločností pre špecifickosť prostredia efektívnejšia ako činnosť iných subjektov (štátnych, mimovládnych a pod.).

Zvláštna pozornosť bude venovaná aj problematike feminizácie chudoby a feminizácie špecifických sociálnych problémov v konotácii s religiozitou a činnosťou cirkví a náboženských spoločností. Taktiež bude pozornosť venovaná pastorácii Rómov, ktorá je súčasťou dlhodobého výskumu: hlavným cieľom je poukázať na možnosti duchovného pôsobenia cirkví a náboženských spoločností, v ktorom aj ony samy vidia prioritu svojej činnosti, a prispieť k duchovnému pozdvihnutiu a kultivácii života rómskeho etnika.

Islamské náboženstvo a jeho vzťah k demokratickým hodnotám západnej spoločnosti
V rámci štúdia multikulturality a multireligiozity v globalizovanom svete bude zvýšená pozornosť venovaná islamu – v roku 2008 predovšetkým islamskému náboženstvu na Slovensku, a islamu v rámci slovenského edukačného systému.

Analýza vzťahov štátu a cirkví

Ide o základný a aplikovaný výskum, zameraný na vývoj vzťahov štátu a cirkví v SR a vo svete, najmä v oblasti registrácie cirkví a náboženských spoločností ako špecifického nástroja štátov pri uplatňovaní cirkevnej politiky, ako aj ekonomického zabezpečenia cirkví a ich činnosti, najmä v súvislosti s ich podporou zo štátneho rozpočtu. Odborné výstupy venované variantom cirkevnej politiky v SR, v európskych krajinách a vo svete by mali slúžiť ako podklad pre výkon štátnej cirkevnej politiky v SR.

Témy odbornej činnosti na rok 2008 sú nasledovné:

Vzťah štátu a cirkví

Výskum zameraný na právne, politické, bezpečnostné, spoločenské aspekty vzťahu štátu a cirkví v SR a vo svete. Monitoring cirkevnopolitických udalostí a zostavenie ich prehľadu za predošlý rok, reflexia pôsobenia registrovaných cirkví a náboženských spoločností najmä v SR. Skúmanie špecifických aspektov náboženskej slobody – podľa aktuálnych potrieb zriaďovateľa. Získavanie relevantných informácií pre posudzovanie verejných úloh náboženstiev a vytváranie právnych rámcov pôsobenia náboženstiev v spoločnosti.

Zvláštna pozornosť bude venovaná zmluvným dokumentom medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami a Svätou stolicou po roku 1999.

Cirkevný majetok a reštitúcie cirkevného majetku

Štúdium vyjadrenia prístupov štátov k cirkvám a náboženským spoločnostiam ako vlastníkom hnutelného i nehnuteľného majetku.

Reflexia historických skutočností v Slovenskej republike ako krajiny, v ktorej prebehla pozemková reforma a zoštátnenie cirkevného majetku a následne procesy usilujúce sa zmierniť majetkové krivdy spôsobené cirkvám prostredníctvom reštitúcií cirkevného majetku.

V strednodobom výhľade sa ÚVŠC bude naďalej venovať úlohám predloženým zriaďovateľom (zmluvná základňa SR s cirkvami a náboženskými spoločnosťami, problematika reštitúcií, vývoj štátno-cirkevných vzťahov v postkomunistických krajinách a krajinách EÚ, aktivita cirkví a náboženských spoločností vo verejnom sektore, cirkvi a náboženské spoločnosti a zahraniční Slováci, religiozita Rómov). Sledujeme problematiku novej a netradičnej religiozity a kvázireligiozity v SR a zahraničí, nábožensky a národnostne motivovaného extrémizmu, islamu. V najbližšom čase budeme venovať zvýšenú pozornosť formovaniu štátno-cirkevných systémov v Európe a vo svete pod vplyvom globalizačných faktorov (multikultúrne a relativizačné tendencie a ich protipóly).

3. Kontrakt organizácie s ústredným orgánom a jeho plnenie

Ústav pre vzťahy štátu a cirkví uzavrel s Ministerstvom kultúry SR v zmysle uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 1067 zo dňa 20. 12. 2000 na rok 2007 kontrakt č. MK-5388/2006-700/20449. Kontrakt je uverejnený na internetovej adrese <http://www.culture.gov.sk/uploads/mC/Dp/mCDp6POMm3CfxIW3sIRLUw/uvsc.pdf>. Bol uzatvorený na obdobie 1. 1. 2007 – 31. 12. 2007 na činnosti uvedené v tabuľke (konkrétne aktivity, ktoré v rámci jednotlivých úloh pracovníci vykonávali, sú rozpracované v časti 4):

(v tis. Sk)

Názov kontraktu	Kontraktovaná suma	Skutočnosť
Špecifikovaná činnosť v tom:	3 560	3574
výskum religiozity	1 430	1431
odborná spolupráca	700	712
analýza vzťahov štátu a cirkví	1 430	1431

Zvýšené náklady na jednotlivé činnosti kontraktu v porovnaní s plánom na rok 2007 boli financované z finančných prostriedkov z vlastných zdrojov.

Skutočné náklady na kontrakt spolu predstavujú čiastku 3574 tis. Sk.

Z hľadiska objektívneho posúdenia čerpania nákladov na kontrakt treba uviesť aj výnosy, teda príjmy z predaja neperiodických publikácií, v celkovej sume 14 tis. Sk.

Môžeme konštatovať, že úlohy zadané kontraktom boli realizované v stanovenom čase a na primeranej kvalitatívnej úrovni.

4. Činnosti/produkty organizácie a ich náklady

ÚVŠC vykonával v roku 2007 činnosti vyplývajúce z jeho štatútu, na základe kontraktu č. MK-5388/2006-700/20449, uzatvoreného s MK SR na rok 2007, ako aj v rámci schválených kultúrnych aktivít na rok 2007 a v súlade s vlastným výskumným plánom.

Tabuľka č. 4.1

(v tis. Sk)

Činnosti/produkty organizácie:	Náklady* na činnosť/produkty celkom	Náklady kryté z:		
		bežného transferu	tržieb a výnosov	iných zdrojov **
a	1	2	3	4
výskum religiozity	1431	1423	8	
odborná spolupráca	712	712		
analýza vzťahov štátu a cirkví	1431	1423	8	
SPOLU	3574	3558	16	

Pozn.: *Náklady na činnosti/produkty v sebe zahŕňajú priame a nepriame náklady celkom. Náklady na jednotlivé činnosti/produkty boli rozdelené týmto spôsobom: podľa skúseností z minulých rokov sa používa percentuálny odhad na jednotlivé činnosti.

**Iné zdroje – prijaté od iných subjektov, formou daru alebo grantu.

Stála činnosť

VÝSKUM RELIGIOZITY

Špecifikácia činnosti:

Výskum religiozity je základný výskum, ktorého podstatnou súčasťou je monitorovanie religiozity v spoločnosti, zber, sumarizácia a sprístupňovanie základných informácií o registrovaných i neregistrovaných náboženských spoločnostiach v SR a výskum implicitnej religiozity. V rámci analýzy pôsobenia náboženských smerov na Slovensku sa dôraz kladie najmä na štúdium spoločensky nebezpečných fenoménov, ochrany jednotlivca, rodiny a spoločnosti, na metodiku preventívnej činnosti a samotnú prevenciu, s čím súvisí informačná a konzultačná činnosť pre zainteresovanú odbornú i širokú verejnosť, či poradenská činnosť pre klientov v súvislosti s negatívnym pôsobením náboženských skupín. Výstupom sú štúdié o vybraných aspektoch religiozity, konkrétna poradenská a prednášková činnosť a tvorba posudkov podľa aktuálnych potrieb.

Aktuálnej orientácii v oblasti pôsobenia cirkví a náboženských spoločností v spoločnosti slúži monitoring ako východisko dokumentačnej činnosti. Priebežne monitorujeme predplatené i bezplatne odoberané periodiká (14 slovenských a 18 zahraničných titulov), elektronické správy (3 slovenské a 5 zahraničných elektronických servisov + internet), ako aj aktivity/podujatia cirkví a náboženských spoločností. Získané dáta priebežne vyhodnocujeme a sumarizujeme v papierovej/elektronickej forme a slúžia ako podklad pre ďalšie odborné činnosti: vypracúvanie analýz, odborných článkov, posudkov, stanovísk, odpovedí v rámci poskytovania informácií, konzultácií poskytovaných odbornej i širšej verejnosti, zostavenie prehľadu cirkevnopolitických udalostí roka (súčasť ústavnej ročenky) atď.

V súlade so zákonom č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám sme v roku 2007 vybavili 35 ústnych a písomných žiadostí, v zákonnej lehote, bezplatne.

Poskytovali sme odborné konzultácie a poradenské služby, predovšetkým v oblasti pôsobenia nových náboženských smerov, ako aj konkrétnu a účinnú pomoc osobám, ktoré majú problémy alebo sa cítia byť poškodené niektorými náboženskými spoločenstvami, resp. manipulatívnym pôsobením v náboženskom prostredí; vypracúvali sme posudky pre organizácie pracujúce s mládežou, policajný zbor i ďalšie inštitúcie a fyzické osoby. Poskytovali sme informácie a rozhovory, vypracúvali recenzie a odborné podklady pre médiá, čo považujeme za účinný spôsob zvyšovania informovanosti odbornej i laickej verejnosti. Neodmysliteľnou súčasťou našej práce sú aj odborné konzultácie študentom univerzít v SR i v zahraničí pri tvorbe a obhajobe ich seminárnych, diplomových a dizertačných prác. Pracovníci sú prizývaní k vedeniu diplomantov a k oponovaniu diplomových prác. Ročne sa nás obráti priemerne 20 – 30 študentov.

Štatistické zisťovanie o cirkvách a náboženských spoločnostiach

Zber údajov prostredníctvom štatistického výkazu KULT 15-01 o cirkvách a náboženských spoločnostiach je súčasťou Programu štátnych štatistických zisťovaní a vykonáva sa na základe poverenia MK SR v spolupráci s Odborom informatiky MK SR. Ročný štatistický výkaz o cirkvi a náboženskej spoločnosti za rok 2006 sme zaslali 25 spravodajským jednotkám. Po zhromaždení a spracovaní vyplnených výkazov ich poverený pracovník vyhodnotil, komentoval a postúpil na ďalšie spracovanie Štatistickému úradu SR prostredníctvom MK SR.

Nová a netradičná religiozita a kvázireligiozita

Vypracovanie a aktualizácia komplexnej informácie o súčasnej duchovnej scéne na Slovensku predpokladá sústavný zber materiálov; vzhľadom na spoločenské potreby a bezpečnosť sa pozornosť venuje hnutiam ľudského rozvoja a alternatívnym liečebným metódam, hospodárskym kultom a implicitným náboženstvám.

V zmysle rezolúcie Rady Európy č. 1412, čl. 11 o zriadení inštitúcií poskytujúcich informačné a poradenské aktivity v oblasti *novej religiozity*, ako aj rezolúcie EÚ o kultoch, je našou stálou úlohou umožňovať prístup k objektívnym informáciám, vzdelávaniu a poradenským službám verejnosti, hlavne mladým ľuďom, poskytovať konzultácie, poradenstvo a pomoc. Základom tejto činnosti je zhromažďovanie a analýza dát (získaných z elektronických médií, tlače a internetu, ako aj z vlastných tlačovín a webových stránok nových a neregistrovaných náboženských spoločenstiev, z návštev ich podujatí, či osobného kontaktu s ich predstaviteľmi, sumarizácia informácií v papierovej či elektronickej forme a ich sprístupňovanie formou konzultácií, prostredníctvom našej webovej stránky a médií. Osobne, telefonicky, e-mailom alebo písomne sa na nás v roku 2007 obrátilo približne 50 klientov, hľadajúcich riešenie problémových situácií, ako aj žiadateľov o základné informácie orientačného charakteru.

ÚVŠC má vo svojom sídle v ponuke na predaj vlastné odborné publikácie – vrátane zborníkov z našich odborných konferencií–, ktoré sú venované problematike nových a netradičných náboženských i kvázináboženských smerov (napr. Nová religiozita, Satanizmus, Islam v súvislostiach, Život Muhammada, posla Božieho, Náboženské smery na prelome tisícročí, Fenomén duchovného vodcu, Alternatívy v myslení, Náboženská skupina ako potenciálny zdroj závislosti, Úloha posvätných textov v žitom náboženstve, Európa a nové náboženské hnutia I a II, Moderné náboženstvo I a II, Alternatívne liečebné metódy s presahmi do náboženstiev, New Age, Satanizmus – nebezpečenstvo sektárskeho zneužitia a ďalšie). Vypredané tituly

sú sprístupnené v elektronickej forme na našej webovej stránke na adrese: <http://www.duch.sk/?view=publikacie>.

Nábožensky a národnostne motivovaný extrémizmus

Cieľom výskumu v tejto oblasti je definovanie a objasnenie pojmov a foriem náboženského extrémizmu, právne aspekty náboženského extrémizmu, východiská pre prevenciu a predchádzanie nábožensky motivovaným extrémistickým činom, náboženská extrémistická scéna v SR a zahraničí, s dôrazom na prepojenie národnostne a nábožensky motivovaného extrémizmu a implikácie pre Slovensko. Zameriavame sa pritom na vytváranie a podporovanie medzináboženského dialógu ako odpovede na náboženský extrémizmus, na spoluprácu s jednotlivými cirkvami a náboženskými spoločnosťami, s PPZ SR a MV SR pri riešení konkrétnych prípadov, pri vzdelávaní vyšetrovateľov, ako aj pri činnosti zameranej na prevenciu.

Zástupkyňa riaditeľky bola v júli 2007 vymenovaná za členku multidisciplinárnej integrovanej skupiny odborníkov pri medzirezortnom Expertnom koordinačnom orgáne pre boj so zločinnosťou, zameranej na elimináciu rasovo motivovanej trestnej činnosti a extrémizmu a aktívne sa zúčastňuje na práci tohto grémia. Riaditeľka bola prizvaná do prípravného riešiteľského kolektívu projektu Prezídia policajného zboru SR zameraného na boj proti terorizmu.

Odborný seminár o trestnej činnosti so satanistickým prvkom

V rámci prioritného projektu, vychádzajúceho z rámca Koncepcie boja proti extrémizmu v SR a zameraného na riešenie konkrétnych potrieb, sme v súčinnosti s Prezidiom Policajného zboru SR, Akadémiou policajného zboru a Veľvyslanectvom Francúzskej republiky v SR pripravovali seminár, ktorý sa mal uskutočniť 25. septembra 2007 v Bratislave a mal byť lektorovaný expertom z francúzskej Medzirezortnej misie pre prevenciu a boj proti sektárskym deviáciám (MIVILUDES). Mali sme potvrdenú a zabezpečenú aj aktívnu účasť odborníkov delegovaných jednotlivými registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami, čo malo prispieť k objektivite informácií a hľadaniu efektívnych riešení pri takom zložitom fenoméne, akým satanizmus bezpochyby je. V poslednej chvíli však musel byť seminár odvolaný v dôsledku náhleho ochorenia hlavného lektora p. Christiana Bonneta.

Súčasťou tohto projektu bolo aj vydanie publikácie MIVILUDES *Satanizmus – nebezpečenstvo sektárskeho zneužitia*. Ide o populárno-vedeckú príručku o fenoméne satanizmu a jeho potenciálnych rizikách, určenú pre mládež, rodičov, vychovávateľov, poradcov a všetkých zainteresovaných, pracujúcich najmä s mladými ľuďmi. Publikáciu sme vydali na konci roka 2007.

ÚVŠC má v trvalej ponuke prednášky pre základné, stredné školy i vysoké školy, PZ SR a ďalšie inštitúcie: v roku 2007 sme uskutočnili 9 odborných prednášok, z ktorých treba spomenúť napríklad:

- príprava a prednesenie prednášky na tému „Terorizmus ako celosvetový fenomén“ (islamský extrémizmus) v rámci seminára pre učiteľov občianskej výchovy a dejepisu na II. stupni ZŠ, usporiadaného Metodicko-pedagogickým centrom v Trenčíne 31. mája 2007;
- prednáška „Kresťanstvo v kontexte spolužitia kultúr v globalizovanom svete“ v rámci seminára *Globálne rozvojové vzdelávanie*, ktorý usporiadalo Metodicko-pedagogické centrum Bratislavského kraja v spolupráci s MŠ SR na Kamennom Mlyne pri Bratislave 6. – 7. júna 2007;

- prednáška na tému „Terorizmus, náboženský extrémizmus“ na seminári pre učiteľov občianskej náuky, náuky o spoločnosti a dejepisu na SŠ, ktorý usporiadalo Metodicko-pedagogické centrum v Trenčíne 8. októbra 2007.

Odborní pracovníci mali možnosť aktívne sa zúčastňovať odborných podujatí – prednášok, seminárov, konferencií – organizovaných vedeckými a akademickými inštitúciami relevantného zamerania doma i v zahraničí (bližšie pozri v časti “Odborná spolupráca”).

Predovšetkým ďalšiemu odbornému vzdelávaniu pracovníkov slúži systematicky budovaná príručná odborná knižnica ÚVŠC. K 31. decembru 2007 bolo evidovaných 1934 titulov. Pracovníci ÚVŠC prostredníctvom zahraničných pracovných ciest a distribučných sietí priebežne dopĺňajú knižný fond ÚVŠC o zahraničné tituly, predovšetkým v anglickom, francúzskom a ruskom jazyku.

Začiatkom roka 2007 bola spustená naša webová stránka www.duch.sk s novým vizuálom. Obsah stránky (aktivity ÚVŠC, dôležité dokumenty, publikačná činnosť ÚVŠC, zaujímavosti) priebežne aktualizujeme.

Náklady: 1431 tis. Sk

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA

Špecifikácia činnosti:

Rozvíjanie odbornej spolupráce najmä prostredníctvom vedeckej činnosti – na národnej a medzinárodnej úrovni s odborníkmi a inštitúciami relevantného zamerania: získavanie informácií a kontaktov v zahraničí, odborné konzultácie, organizácia prednášok, seminárov, kolokvií a konferencií s účasťou odborníkov zo SR i zahraničia, prezentácia výskumu v príslušnej oblasti na medzinárodných fórach a odborných podujatiach, plnenie záväzkov plynúcich z členstva v medzinárodných organizáciách a práca v medzinárodných projektoch, odborné príspevky zahraničných expertov v domácich publikáciách. Prijatia zahraničných hostí v rámci domácich podujatí, tlmočenie a preklady, súvisiaca korešpondencia.

V roku 2007 pokračovala spolupráca s orgánmi štátnej a verejnej správy, najmä so zriaďovateľom, MK SR (spoločné usporiadanie medzinárodnej konferencie Vzťahy štátu a cirkví v Európe – súčasné otázky a trendy na začiatku 21. storočia v novembri 2007; výmena informácií, podnety do pripomienkového konania, napr. Koncepcia boja proti extrémizmu; vypracovanie, resp. zabezpečenie odborných posudkov k registrácii cirkví a náboženských spoločností na vyžiadanie CO MK SR), MV SR (posudzovanie žiadostí o registráciu občianskych združení z hľadiska zákona č. 192/1992 Zb.), univerzitnými a vedeckými pracoviskami, policajným zborom, printovými i elektronickými médiami a ďalšími subjektmi súvisiaceho či príbuzného zamerania na národnej i medzinárodnej úrovni. Naďalej sme spolupracovali s Ekumenickou spoločnosťou pre štúdium siekt pri ERC v SR, Centrom pre štúdium siekt/redakciou časopisu Rozmer), s Centrom prevencie v oblasti siekt OZ INTEGRA v Banskej Bystrici, zastupiteľskými úradmi v SR (napr. Francúzska, USA, Japonska, Dánska atď.), Veľvyslanectvom SR v Londýne a ďalšími inštitúciami.

Medzinárodná spolupráca v oblasti cirkví, nových náboženských hnutí a súvisiacej problematiky pokračovala – na báze výmeny informácií, ako aj participácie

na edičných projektoch ústavu – s partnerskými organizáciami a inštitúciami v zahraničí (spolu 35), ku ktorým v roku 2007 pribudli: Ministerstvo kultúry a komunikácie – Odbor architektúry a dedičstva (Francúzsko); Teologická fakulta Univerzity v Luzerne (Švajčiarsko) a Teologická fakulta Aristotelovej Univerzity v Solúne (Grécko).

Plníme záväzky plynúce z nášho členstva v medzinárodných organizáciách, keďže naša účasť v nich je pre ÚVŠC prínosom:

- Společnost pro církevní právo, Praha,
- FECRIS (Európska federácia výskumných a informačných centier o sektárstve),
- ISSR/SISR (Medzinárodná spoločnosť pre štúdium náboženstiev),
- ISORECEA (Združenie pre medzinárodný výskum náboženstiev v strednej a východnej Európe),
- ISA (Medzinárodná sociologická asociácia).

Z hľadiska získania nových informácií a skúseností, nadväzovania a rozvíjania kontaktov ako aj prezentácie našich poznatkov a výsledkov výskumu je relevantná účasť zástupcov ÚVŠC na odborných podujatiach v SR i v zahraničí:

- odborná stáž v USA *International Visitor Leadership Program* Ministerstva zahraničných vecí USA, zameraná na náboženstvo a spoločenstvo, 30.1. – 24. 2. 2007;
- aktívna účasť na pracovnom seminári *Výzvy pro ekumenismus*, ktorý pri príležitosti 100. výročia Prvého velehradského kongresu usporiadala Cyrilometodská teologická fakulta Univerzity Palackého, 19. – 20. 3. 2007 v Olomouci (Česko): prednesenie odbornej prednášky o ekumenických aktivitách kresťanských cirkví na Slovensku „Súdržnosť kresťanstva alebo účelové koalície? Kresťanské cirkvi na Slovensku z pohľadu výkonu verejnej služby“;
- účasť na medzinárodnej konferencii *Náboženský pluralizmus a náboženský z mier*, ktorú usporiadal Švajčiarsky inštitút pre pastorálnu sociológiu v St. Gallene spolu s Katedrou cirkevného práva a konfesného práva Univerzity v Luzerne, 11. 5. 2007 v Luzerne (Švajčiarsko): rokovania o možnostiach spolupráce;
- aktívna účasť na konferencii Komisie slovenských a maďarských historikov *Konfesie, cirkevná politika, identita po roku 1945 na Slovensku a v Maďarsku*, ktorú zorganizovala Akadémia vied MR, 13. – 15. 6. 2007 v Budapešti (Maďarsko): prednesenie prednášky na tému „Cirkevná politika na Slovensku po roku 1989“;
- aktívna účasť na 29. konferencii ISSR *Sekularita a náboženská vitalita (Secularity and Religious Vitality/Sécularités et Vitalités Religieuses)*, ktorú usporiadala Medzinárodná spoločnosť pre sociológiu náboženstva (ISSR/SISR), 22. – 28. 7. 2007 v Lipsku (Nemecko): prednesenie dvoch prednášok – „From Homo Sovieticus to Homo Spiritualis? Religious Vitality and Secularism in Postcommunist Slovakia“ [Od homo sovieticus po homo spiritualis? Náboženská vitalita a sekularizmus na postkomunistickom Slovensku] a „Registration of Churches – Tool of the State’s Church Policy or an Unnecessary Obstruction? Two cases in Slovakia in 2006“ [Registrácia cirkví – nástroj štátnej cirkevnej politiky alebo nepotrebná obštrukcia? Dva prípady na Slovensku v roku 2006];
- aktívna účasť na medzinárodnom seminári *Náboženstvo, kultúra a spoločnosť*, usporiadanom Univerzitným centrom sv. Ignáca (Universitair Centrum Sint-

Ignatius Antwerpen – UCSIA), 2. – 9. 9. 2007 v Antverpách (Belgicko); prezentácia výskumu „New Religiousness in Slovakia as One of the Postmodernism's Factors“ [Nová religiozita ako jeden z faktorov postmodernizmu];

- aktívna účasť na Valnom zhromaždení EURESIS (European Studies on Religion and State Interaction), 31. 10. – 4. 11. 2007 v Solúne (Grécko); moderovanie časti podujatia;
- účasť na prednáške prof. Laurena F. Pfistera z Baptistickej univerzity v Hongkongu na tému „In the Eye of a Tornado: Reflections on the Critiques of Christian Missionaries in Modern China [V oku tornáda: Úvahy o kritike kresťanských misionárov v novodobej Číne], ktorú usporiadala Katedra jazykov a kultúr krajín východnej Ázie Filozofickej fakulty UK, 23. 11. 2007 v Bratislave.

V roku 2007 ÚVŠC realizoval projekty s účasťou odborníkov zo SR a zahraničia. Ich cieľom je odpovedať na aktuálne čiastkové otázky (týkajúce sa náboženstva, spirituality, cirkevného práva, konfesného práva, sociológie náboženstva, multikulturality atď.) hlavných strategických úloh, ktoré Slovenská republika rieši v oblasti zahraničnej priority Balkán (Náboženstvá na Balkáne), rodovej problematiky – odstraňovania znevýhodňovania žien vo verejnej sfére (Ženy a náboženstvá), optimalizácie práva upravujúceho vzťahy štátu a cirkví (Výhrada vo svedomí – hľadanie spravodlivosti práva) – bližšie v časti Analýza vzťahov štátu a cirkví.

Náboženská a kultúrna diverzita Balkánu

Ide o dvojročný projekt zameraný na náboženstvá Balkánu a ich vplyv na konflikty na tomto území, ako aj na vplyv mytológií na nacionalizmus národov predovšetkým západného Balkánu, pôsobenie cirkví pri udržaní mieru v multikultúrnych prostrediach Balkánu, a na základe požiadaviek MO SR aj prípadná sprostredkovaná príprava občanov SR – príslušníkov armády v misiách na pobyt a pôsobenie v tomto mnohokultúrnom prostredí. Relevantnými analytickými štúdiami sa do projektu zapojilo dvanásť akademických a vedeckých pracovníkov z krajín Balkánu ale aj z Rakúska, Nemecka a Slovenska. Výstupom projektu bola publikácia *Náboženstvá na Balkáne/ Religions in the Balkans*, ktorú sme zostavili a vydali koncom roka 2007.

Ženy a náboženstvá

Trojročný projekt mapuje špecifické prístupy k náboženstvám z hľadiska ich vzťahu k ženám: sleduje doktríny a prax týkajúce sa žien vybraných náboženských systémov a konkrétnych skupín (denominácií, cirkví, nových náboženských hnutí), postavenie žien v danom náboženskom spoločenstve i v spoločnosti ako takej, reálny i proklamovaný vzťah k ženám v prítomnosti a minulosti s prihliadnutím na konkrétne prípady. Projekt má byť príspevkom k úsiliu o odstránenie násilia páchaného na ženách a diskriminácie žien na najrôznejších úrovniach spoločenského života a poukázaním na špecifiká (negatíva a pozitíva) v rôznych náboženských tradíciách. Výstupmi projektu budú rovnomenné odborné publikácie: prvý zväzok *Ženy a náboženstvá/ Women and Religions* vyšiel v roku 2007, druhý zväzok *Ženy a náboženstvá II/ Women and Religions II* sa zostavuje a pripravuje do tlače v roku 2008.

Veľkým prínosom pre zvýšenie informovanosti odbornej verejnosti v SR sú návštevy zahraničných expertov spojené s prednáškami, prípadne ich aktívna účasť na odborných podujatiach ÚVŠC (medzinárodná konferencia *Vzťahy štátu a cirkví v*

Európe – súčasné otázky a trendy na začiatku 21. storočia, ktorú usporiadalo MK SR v spolupráci s ÚVŠC) alebo participácia na edičných projektoch ústavu (Ročenka ÚVŠC 2006, Výhrada vo svedomí, Ženy a náboženstvá, Náboženstvá na Balkáne).

Náklady: 712 tis. Sk

ANALÝZA VZŤAHOV ŠTÁTU A CIRKVI

Špecifikácia činnosti:

Ide o základný a aplikovaný výskum, zameraný na vývoj vzťahov štátu a cirkví v SR a vo svete, najmä v oblasti registrácie cirkví a náboženských spoločností ako špecifického nástroja štátov pri uplatňovaní cirkevnej politiky, ako aj ekonomického zabezpečenia cirkví a ich činností, najmä v súvislosti s ich podporou zo štátneho rozpočtu. Odborné výstupy venované variantom cirkevnej politiky v SR, v európskych krajinách a vo svete môžu slúžiť ako podklad pre výkon štátnej cirkevnej politiky v SR.

V roku 2007 sa výskum zameriaval na tieto témy:

Vzťah štátu a cirkví

Výskum sa zameriaval na právne, politické, bezpečnostné, spoločenské aspekty vzťahu štátu a cirkví v SR a vo svete. Skúmali sme pôsobenie registrovaných cirkví a náboženských spoločností najmä v SR, špecifické aspekty náboženskej slobody, získavali relevantné informácie pre posudzovanie verejných úloh náboženstiev a vytváranie právnych rámcov pôsobenia náboženstiev v spoločnosti. Zostavili sme prehľad najdôležitejších cirkevnopolitických udalostí v SR a vo svete z rôznych aspektov štátno-cirkevných vzťahov na základe anotácií správ z vybraných monitorovaných periodík. Prehľad je stálou ťažiskovou súčasťou ústavnej ročenky a vyhľadávaným zdrojom informácií pre laikov i odborníkov so záujmom o predmetnú problematiku.

Dôležitým prameňom nových poznatkov a skúseností v oblasti výskumu vzťahov štátu a cirkví je jednak organizovanie vlastných odborných podujatí a jednak účasť odborných pracovníkov na súvisiacich odborných podujatiach iných inštitúcií.

Ústav usporiadal 23. januára 2007 v Bratislave odbornú prednášku Martina Šaba: *Štát a cirkvi na Slovensku – vývoj financovania cirkví*, spojenú s prezentáciou rovnomennej knihy, na ktorej vydaní v roku 2006 sa ÚVŠC odborne participoval.

Intenzívna pozornosť sa venovala príprave a organizačnému zabezpečeniu medzinárodnej konferencie *Vzťahy štátu a cirkví v Európe – súčasné otázky a trendy na začiatku 21. storočia*, ktorú usporiadalo MK SR v spolupráci s ÚVŠC v Hoteli Devín v Bratislave v dňoch 8. – 10. novembra 2007. Oslovili sme viac ako 80 popredných odborníkov zo SR i zo zahraničia; s odbornou prednáškou resp. príspevkom sa na podujatí zúčastnilo 56 expertov z oblasti vzťahov štátu a cirkví z 27 krajín. Hlavným cieľom medzinárodnej konferencie o vzťahoch cirkví a štátu v Európe bolo umožniť stretnutie čo najväčšieho počtu odborníkov z európskych krajín, ktorí sa venujú problematike vzťahov štátu a cirkví. A to nielen z právnického hľadiska, ale aj sociologického, politologického a filozofického. Stretnutie na medzinárodnej úrovni vytvorilo potrebný priestor na komunikáciu a dialóg medzi odborníkmi a stalo sa východiskom ďalšej spolupráce, ktorá bude prekračovať hranice.

Výhrada vo svedomí – hľadanie spravodlivosti práva

Projekt sa sústreďoval na štúdium prístupov štátov k slobode svedomia a vybrané analýzy inštitútu náboženských výnimiek formou uplatňovania výhrad vo svedomí. Jeho cieľom bolo predstaviť a porovnať modely tohto právneho inštitútu vo vybraných krajinách. Pre participáciu na tomto projekte sa napokon podarilo získať 16 odborníkov zo SR a zahraničia, venujúcich sa tejto závažnej a na Slovensku v skúmanom období mimoriadne pertraktovanej problematike. Výstupom projektu je publikácia v slovensko-anglicko-taliansko-francúzskej mutácii, ktorá môže byť užitočným podkladom pre rozhodovanie o návrhoch dokumentov v tejto oblasti v SR a cenným podkladom pre ďalší komparatívny výskum u nás i v zahraničí.

Bioethics Challenges of the Present Times

Ústav pre vzťahy štátu a cirkví spolupracoval s Katolíckou univerzitou v Ružomberku na vydaní publikácie *Bioethics Challenges of the Present Times*. Publikácia je venovaná aktuálnym problémom bioetiky v súvislosti s náboženskými systémami a prístupmi štátnych politík, reflektujúcimi predmetnú oblasť vedeckého výskumu a najmä medicínskej praxe. Publikácia môže byť užitočným podkladom pre rozhodovanie pri tvorbe noriem nielen v rámci EÚ a jednotlivých členských štátov.

ÚVŠC podľa aktuálnej potreby spolupracoval na poli štátno-cirkevnej problematiky s Ministerstvom kultúry SR a ďalšími ÚOŠS. ÚVŠC na vyžiadanie vypracúval odborné posudky a stanoviská pre ÚOŠS, najmä pre zriaďovateľa – MK SR (na vyžiadanie CO MK SR sme vypracovali odborné posudky k žiadostiam o registráciu náboženských spoločností Bahájske spoločenstvo a Kresťanské spoločenstvá), ďalej pre MV SR (posudzovanie žiadostí o registráciu občianskych združení zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov), pre MZV SR a i. ÚVŠC pokračoval v budovaní databázy slovenských právnych noriem (v rámci rôznych rezortov), ktoré sa týkajú pôsobenia cirkví a náboženských spoločností v SR.

Pracovníci ÚVŠC sa aktívne zúčastňovali na relevantných zahraničných a domácich podujatiach venovaných otázkam vzťahov štátu a cirkví (nasleduje stručná rekapitulácia vybratých podujatí, bližšie o nich pozri v časti "Odborná spolupráca"):

- medzinárodná konferencia *Náboženský pluralizmus a náboženský zmier*, máj 2007 Luzern (Švajčiarsko);
- konferencia *Konfesie, cirkevná politika, identita po roku 1945 na Slovensku a v Maďarsku*, jún 2007, Budapešť (Maďarsko);
- 29. konferencia ISSR *Sekularita a náboženská vitalita júl 2007*, Lipsko (Nemecko);
- medzinárodný seminár *Náboženstvo, kultúra a spoločnosť*, september 2007, Antverpy (Belgicko);
- Valné zhromaždenie EURESIS, október 2007, Solún (Grécko).

Pracovníci ÚVŠC naďalej pracovali aj v domácich či medzinárodných vedeckých organizáciách zameraných na štúdium náboženstva: SISR, EASR, ISA-RC 22, Slovenská spoločnosť pre štúdium náboženstiev pri SAV atď., i v dlhodobých vedeckých projektoch – EUREL, EURESIS, Východná kresťanská civilizácia a ďalšie.

ÚVŠC v roku 2007 participoval na medzinárodných projektoch:

EUREL – Sociological and Legal Data on Religions in Europe, vedie Francis Messner, Société, Droit et Religion en Europe, CNRS Strasbourg;

Феномен восточнохристианской цивилизации, vedú A. Erygin a Elena Serdiukova, Štátna univerzita v Rostove na Done, Rusko;

Человек вчера и сегодня: междудисциплинарные исследования, vedie Maria S. Kiseleva, Sekcia metodológie medziodborových štúdií človeka, Akadémia vied Ruskej federácie;

EuReSIS Net – European Studies on Religion and State Interaction, Erasmus Themating Network „Religion and State“, vedie Nikos Maghioros, Aristotle University of Thessaloniki.

Náklady: 1431 tis. Sk

Krátkodobá činnosť

EDIČNÁ ČINNOSŤ

V roku 2007 ÚVŠC zostavil, redakčne spracoval (vrátane prekladov a apretácie textov) a zadal do tlače 5 publikácií (2 v rámci prioritných projektov, 3 boli financované z bežných prostriedkov organizácie). Grafické spracovanie a tlač všetkých publikácií bola zadaná dodávateľskému subjektu, vybranému na základe prieskumu trhu (podprahová metóda s nižšou cenou). Okrem toho ÚVŠC spolupracoval (s KU v Ružomberku) na vydaní zborníka prednášok.

Publikácie sa bezodplatne poskytujú v minimálnom rozsahu zahraničným hosťom a zahraničným inštitúciám ako propagácia práce ústavu, alebo formou recenzných výtlačkov, v zásade sú však určené na predaj za ceny stanovené cenovou komisiou ÚVŠC. Priemerná návratnosť v roku 2007 bola 59%: napriek našej snahe určovať ceny vo výške stopercentnej návratnosti priamych nákladov, pri relatívne vysokých finančných nákladoch (aj v dôsledku nízkeho nákladu titulov) a reálnych marží kníhkupcov by bola takto stanovená cena privysoká a z hľadiska predajnosti nereálna. Publikačnou činnosťou však ÚVŠC zaplňa informačnú medzeru v oblasti (menšinovej) odbornej literatúry venovanej religiozite na našom trhu a aj touto formou si plní informačnú povinnosť voči slovenskej odbornej a laickej verejnosti, čo je jedným z hlavných cieľov existencie pracoviska. Témami publikácií sa snažíme pokryť v súčasnosti aktuálnu (i vo forme možných podkladov pre rozhodovanie štátnych orgánov), resp. v slovenčine dosiaľ nespracovanú problematiku v našej oblasti výskumu.

Ponuka publikácií sa priebežne aktualizuje na webovej stránke ÚVŠC. Ponukový list publikácií spolu s objednávkovým lístkom je uverejnený na webovej stránke <http://www.duch.sk/?view=publikacie>.

Predaj sa realizuje priamo v sídle ÚVŠC, ďalej počas podujatí organizovaných ÚVŠC, ako aj na základe objednávky na dobierku alebo na faktúru (k cene kníh v takom prípade účtujeme balné vo výške 15 Sk a poštovné podľa platných cenových taríf), príp. sprostredkované formou zmluvného komisionálneho predaja so subjektmi realizujúcimi predaj kníh v sieti vybraných kníhkupectiev (v roku 2007 sme pokračovali v spolupráci v rámci komisionálneho predaja s firmami: ZAEX, SSV v Trnave, Karmelitánske nakladateľstvo, Academia, VBH-Jonatán, ku ktorým v roku 2007 pribudol Transocius v Liptovskom Mikuláši). Predaj a distribúciu našich publikácií v rámci ČR zabezpečuje firma Slovenská kniha. Pracovníci ÚVŠC tiež

aktívne participujú na propagácii edičných výstupov ÚVŠC (zasielanie aktuálnych ponukových listov knižniciam v SR, uverejňovanie inzerátov v tlači apod.).

Vďaka novej koncepcii vydávania našich publikácií v bilingválnej forme (anglicko-slovenská mutácia) rozšíril sa okruh recipientov publikovaných poznatkov a záber propagácie ÚVŠC aj v zahraničí.

V roku 2007 sme zostavili a vydali nasledovné tituly:

Ročenka Ústavu pre vzťahy štátu a cirkví 2006 (M. Moravčíková – E. Valová, ed.)
Ročenka prezentuje cirkevnopolitické udalosti roka 2006 v SR i v zahraničí, skrátenú verziu výročnej správy, recenzie zaujímavých publikácií a odborné príspevky na aktuálne témy ako: právne postavenie cirkví a NS v trestnom práve; registrácia Cirkvi Ježiša Krista svätých neskorších dní v SR; registrácia moslimov v ČR; cirkev a štát v kresťanskom svete; globálne náboženstvo; náboženstvo v súčasnom Rusku; ruské slobodomurárstvo 18. storočia; prevencia sektárskych deviácií v Európe; duchovná symbióza autogénneho tréningu, hypnózy a jogy a ďalšie.

Výhrada vo svedomí – Conscientious Objection (M. Moravčíková, ed.)

Publikácia prezentuje prístupy k slobode svedomia a vybrané analýzy inštitútu náboženských výnimiek formou uplatňovania výhrad vo svedomí: predstavenie a porovnanie modelov tohto právneho inštitútu vo vybraných krajinách. Publikácia môže byť užitočným podkladom pre rozhodovanie o návrhoch dokumentov v tejto oblasti v SR. Slovensko-anglická mutácia.

Satanizmus – nebezpečenstvo sektárskeho zneužitia (MIVILUDES)

Preklad francúzskeho originálu *Le Satanisme, un risque de dérive sectaire* (Paris: Documentation française, 2006), ktorý autorsky spracovala francúzska Medzirezortná misia pre prevenciu a boj proti sektárskym deviáciám (Mission interministérielle de vigilance et de lutte contre les dérives sectaires – MIVILUDES). Populárno-vedecká príručka o fenoméne satanizmu a jeho potenciálnych rizikách pre mládež, určená rodičom, vychovávateľom, poradcom a všetkým zainteresovaným, pracujúcim najmä s mladými ľuďmi.

Náboženstvá na Balkáne – Religions in the Balkans (M. Moravčíková, ed.)

Publikácia je výstupom projektu, zameraného na náboženstvá Balkánu a ich vplyv na konflikty na tomto území, na vplyv mytológií na nacionalizmus národov predovšetkým západného Balkánu, na pôsobenie cirkví pri udržaní mieru v multikultúrnych prostrediach Balkánu ako aj na pôsobenie armády v misiách v skúmanej oblasti. Slovensko-anglická mutácia.

Ženy a náboženstvá – Women and Religions (M. Moravčíková – L. Grešková, ed.)

Publikácia je prvým z dvoch zväzkov projektu mapujúceho špecifické prístupy k matérii náboženstiev vo vzťahu k ženám: doktríny a prax vybraných náboženských systémov a konkrétnych skupín o ženách, postavenie žien v danom náboženskom spoločenstve i v spoločnosti ako takej, reálny aj proklamovaný vzťah k ženám v prítomnosti i minulosti, s prihliadnutím na špecifické prípady. Má byť príspevkom k úsiliu o odstránenie násillia páchaného na ženách a diskriminácie žien na najrôznejších úrovniach spoločenského života, poukázaním na špecifiká (negatíva a pozitíva) v rôznych náboženských tradíciách. Slovensko-anglická mutácia.

Náklady na edičnú činnosť: 361 tis. Sk

Tabuľka č. 4.2

Vybrané výkonové ukazovatele za rok 2007 a porovnanie s rokom 2006

Ukazovateľ	2006	2007	Index (2/1)
a	1	2	3
výnosy celkom	3961	5216	1,3
prevádzkové dotácie	3884	4998	1,3
tržby z predaja výr. a služieb	77	55	0,7
ostatné výnosy		163	163
Náklady na hlavnú činnosť	3825	4645	1,2
spotrebované nákupy	197	162	0,8
služby	1024	1922	1,8
osobné náklady	2494	2484	1
dane a poplatky	11	12	1
ostatné náklady	34	22	0,6
odpisy	65	43	0,6
Hospodársky výsledok	136	571	4,1

5. Rozpočet organizácie

V rámci bežného transferu boli organizácii schválené finančné prostriedky vo výške 4 998 tis. Sk, v tom: účelovo určené finančné prostriedky na vydanie edičných titulov a na zorganizovanie medzinárodnej konferencie vo výške 1 435 tis. Sk a účelovo určené finančné prostriedky vo výške 63 tis. Sk na realizáciu zákona NR SR č. 313/2001 Z. z. o verejnej službe.

Tabuľka č. 5.1

v tis. Sk

	Ukazovateľ	Skutočnosť 2006	Schválený rozpočet 2007	Upravený rozpočet 2007	Skutočnosť 2007	Z toho z transferu	% čerpania 4:3
a	b	1	2	3	4	5	6
B e ž n ý t r a s f e r	Výnosy spolu (6..)	3961	3560	5058	5216	4998	103
	Z toho:						
	Prevádzková dotácia (691)	3884	3500	4998	4998	4998	100
	Tržby za predaj (601+602)	77	60	60	55		92
	Z toho						
	Tržby z prenájmu	2					
	Iné ostatné výnosy a tržby (649 + 651)				163		
	Náklady spolu (5..)	3825	3560	5058	4645	4530	92
	Z toho:						
	Spotrebované nákupy (50)	197	149	199	162	162	71
	Služby (51)	1024	722	2137	1922	1807	88
	Z toho:						
	Reprezentačné (513)	10	12	27	22	22	81
	Osobné náklady (52)	2494	2593	2626	2484	2484	95
	Z toho:						
	Mzdové náklady (521)	1693	1860	1892	1839	1839	97
Dane a poplatky (53)	11	32	32	12	12	37	
Ostatné náklady (54)	34	22	22	22	22	100	
Odpisy, predaný majetok, rezervy.. (55)	65	42	42	43	43	100	
Z toho:							
Odpisy N a HIM (551)	65	42	42	43	43	100	
Hospodársky výsledok (+/-)	136	0	0	571	468		
K a p i t. t r a n s f e r	Nákup NIM a HIM – spolu			48	33	33	
	Z toho menovite:						
	V rámci modernizácie Výpočtovej techniky - PC			48	33	33	

Komentár:

Hodnotenie výnosov: V porovnaní s plánovaným príjmom z tržieb z predaja publikácií vo výške 60 tis. Sk, skutočnosť činila 55 tis. Sk. Ide o nepravidelné príjmy organizácie, z ktorých výnos je možné plánovať iba odhadom. V súlade so zákonom o správe majetku štátu bol v rámci prebytočného majetku zrealizovaný odpredaj osobného motorového vozidla v sume 60 tis. Sk. K ďalším neplánovaným príjmom možno zaradiť účastnícke poplatky z medzinárodnej konferencie v sume 100 tis. Sk, keď organizačne bolo treba zabezpečovať komunikáciu s účastníkmi cca rok dopredu a tiež priebežne zabezpečovať finančné prostriedky.

Hodnotenie nákladov: Rozdiely s prihliadnutím na plánovaný rozpočet podľa účtovných skupín sú minimálne z dôvodu maximálnej úspornosti a hospodárnosti pri obstarávaných tovaroch a službách.

Hospodársky výsledok: Hospodársky výsledok bol vďaka dodržiavaniu princípu maximálnej úspornosti pri obstarávaní tovarov a služieb vyšší s prihliadnutím na uvedené skutočnosti.

Podnikateľskú činnosť organizácia nevykonáva.

Kapitálové investície na rok 2007 organizácii neboli pridelené.

6. Personálne otázky

Počet zamestnancov: Fyzický stav zamestnancov k 1. 1. 2007 bol 8 (jeden odborný pracovník je uvoľnený na výkon verejnej funkcie). Jedno miesto je obsadené tromi čiastočnými úväzkami ekonómky, mzdárky a upratovačky. Nijaké miesto nebolo vytvorené ani zrušené a fyzický stav k 31. 12. 2007 bol 7 – jedna pracovníčka čerpá od 15. 2. 2007 materskú a následne rodičovskú dovolenku, pričom priemerný prepočítaný stav zamestnancov bol 7.

Štruktúra zamestnancov: Piaty zamestnanci boli v roku 2007 zaradení ako odborní pracovníci, majú vysokoškolské vzdelanie. Ďalší traja (na čiastočný úväzok) majú stredoškolské vzdelanie. Technicko-administratívne práce sú vykonávané tromi pracovníčkami na čiastočný úväzok (ekonómka, mzdová účtovníčka, upratovačka). Priemerný vek zamestnancov bol 42 rokov.

Organizačná štruktúra organizácie: V roku 2007 bola organizačná štruktúra pracoviska nezmenená – rozčlenená do troch sekcií: úsek riaditeľa, sekcia pre výskum tradičnej religiozity a sekcia pre výskum netradičnej religiozity.

Aktivity na rozvoj ľudských zdrojov: ÚVŠC umožňuje ďalšie odborné vzdelávanie 3 zamestnancov, ktorí pokračujú v postgraduálnom štúdiu: 2 – SAV Bratislava; 1 – Univerzita Palackého v Olomouci (ČR).

V roku 2007 absolvovali 2 pracovníčky kurz anglického a jedna francúzskeho jazyka. Jazykové kurzy sú pre zamestnancov nevyhnutné z dôvodu prehĺbenia a oživenia nadobudnutej znalosti cudzích jazykov. V súčasnosti sme schopní plynule komunikovať v anglickom, nemeckom, ruskom a francúzskom jazyku.

Personálna činnosť bola v hodnotenom roku riadená v zmysle Zákonníka práce, ako aj príslušných interných smerníc ÚVŠC. V roku 2007 nebolo potrebné riešiť nijaké narušenia pracovnoprávných vzťahov alebo iné sťažnosti týkajúce sa pracovníkov ÚVŠC.

7. Ciele a prehľad ich plnenia

Hlavné ciele organizácie sú stanovené v súlade s poslaním ÚVŠC ako špecializovanej inštitúcie pre interdisciplinárne štúdium a analýzu vzťahov štátu a cirkví a spoločenských náboženského charakteru, ktorá svojou informačnou, dokumentačnou, analytickou, konzultačnou, ako aj prednáškovou a edičnou činnosťou plní stanovené úlohy, aktualizované v súlade s požiadavkami zriaďovateľa i potrebami spoločenskej praxe a konkretizované v jednotlivých oblastiach činnosti. Všetky hlavné priority boli v roku 2007 splnené.

8. Hodnotenie a analýza vývoja organizácie v roku 2007

Činnosť ÚVŠC v roku 2007 bola zabezpečovaná rozpočtovými prostriedkami, ktorých členenie je rozvedené v kapitole č. 5.

Popis a hodnotenie činnosti ÚVŠC v kapitolách 4 a 5 svedčí o jeho celospoločenskom poslaní ako jedinej štátnej, konfesionalne neutrálnej inštitúcie v oblasti štúdia, analýz a výskumu tradičnej a netradičnej religiozity a o jeho význame aj z hľadiska ambícií našej krajiny plne sa začleniť do európskych štruktúr (pozri Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd z roku 1950; čl. 6 Zmluvy o EÚ z roku 1992; čl. 13 Amsterdamskej zmluvy z roku 1997; Deklaráciu o postavení cirkví a nekonfesionalných organizácií z 2. 10. 1997; Chartu základných práv EÚ zo 7. 12. 2000; Európsku sociálnu chartu z 18. 10. 1961; Rezolúciu Európskeho parlamentu o sektách v Európe z 29. februára 1996; Odporúčanie Parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 1412 z roku 1999 o ilegálnych aktivitách siekt).

Vzhľadom na poslanie ÚVŠC a z neho vyplývajúci dominantne nekomerčný charakter distribúcie výstupov činnosti, predovšetkým formou všeobecne dostupných informácií (aj na báze zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám), je prirodzené, že financovanie jeho činnosti zabezpečuje štát, a ÚVŠC v podstate nemá relevantné mimorozpočtové zdroje.

Určité tržby nadobúda ÚVŠC predajom vlastných publikácií (priamym alebo komisionálnym), v roku 2007 s priemernou návratnosťou 59 %. Vydavateľská činnosť takto predstavuje prakticky jediný väčší zdroj mimorozpočtových príjmov ÚVŠC, ale jej produkty sú súčasne aj najvýraznejším a najreprezentatívnejším odborným výstupom pracoviska.

Na základe hodnotení činnosti ÚVŠC (polročných a výročných) možno uviesť nasledovné:

1. ÚVŠC plní svoje poslanie v rozsahu zodpovedajúcom odbornému potenciálu pracoviska, technickým podmienkam i výške poskytnutého štátneho príspevku – a to i napriek neúplnému stavu pracovníkov (jeden odborný pracovník uvoľnený na výkon verejnej funkcie od konca roku 1998 a jedna odborná pracovníčka na materskej dovolenke od februára 2007), vďaka nasadeniu pracovného tímu a jeho schopnosti získať pre spoluprácu externých odborníkov doma i v zahraničí.

2. Kvalitu a odbornú úroveň sa pracovisko snaží stupňovať zlepšujúcou sa odbornou úrovňou vlastných zamestnancov, spolupracujúcich subjektov, zvyšovaním úrovne technického vybavenia pracoviska.

Pre úspešné plnenie cieľov a úloh organizácie je nevyhnutné podporovať spoluprácu so zahraničím a zabezpečovať aplikáciu získaných poznatkov v našich podmienkach. V roku 2007 sa nám nepodarilo vyriešiť pretrvávajúce priestorové

problémy ústavu – získať do prenájmu ďalší kancelársky priestor potrebný pre pracovné stretnutia v rámci interných akcií ÚVŠC, resp. pre individuálne konzultácie s klientmi v rámci poradenstva (oddelený priestor je tu nevyhnutnosťou), ako aj pre vyriešenie problému s vhodným uskladnením našich publikácií.

9. Hlavné skupiny užívateľov výstupov organizácie

Odborné výstupy ÚVŠC – analýzy, posudky, stanoviská – sú určené predovšetkým MK SR ako zriaďovateľovi, ktorý ich ďalej využíva v rámci svojej kompetencie v problematike vzťahov štátu a cirkví. Ďalšími užívateľmi sú ostatné ÚOŠS, najmä Ministerstvo vnútra SR, Úrad vlády SR, Ministerstvo zahraničných vecí SR, Ministerstvo obrany SR, Národná rada SR, Kancelária prezidenta SR a pod., Prezídium Policajného zboru, tlačové a elektronické médiá, ústredia cirkví a náboženských spoločností, inštitúcie štátneho i neštátneho sektora, univerzity, stredné a základné školy, odborná a laická verejnosť.

Odborné konzultácie a poradenské služby, najmä v oblasti pôsobenia nových náboženských smerov, poskytujeme bezplatne, čo využívajú predovšetkým študenti pri písaní graduačných prác. ÚVŠC poskytuje konkrétnu a účinnú pomoc osobám, ktoré sú presvedčené o poškodení svojej osoby, blízkych alebo rodinného spoložitia niektorými náboženskými spoločenstvami, resp. manipulatívnym pôsobením v náboženskom prostredí. Usiluje sa systematicky budovať sieť spolupracovníkov z oblasti pomáhajúcich profesií, aby sa kvalitatívna úroveň tejto špecifickej služby občanom neustále zvyšovala.

Edičné projekty sú určené kulturológom, bezpečnostnej komunite, religionistom, teológom, duchovným, sociológom, psychológom, politológom a ďalším odborníkom, ako aj žurnalistom a širokej verejnosti. Pravidelným, už tradičným výstupom je ústavná ročenka, ktorá obsahuje prehľad najdôležitejších cirkevnopolitických udalostí doma i v zahraničí a štúdie venujúce sa aktuálnym otázkam a rozličným aspektom skúmanej problematiky.

Informácie o poslaní, kontaktoch a aktivitách ÚVŠC možno získať na našej webovej stránke www.duch.sk.

Bratislava, dňa 14. 2. 2008

ThLic. Michaela Moravčíková
riaditeľka

Príloha: Hodnotenie činnosti a hospodárenia za rok 2007